

Milieusamenwerking

in Zuid-Oost Drente

Jan Klooster

Al een aantal jaren werken negen gemeenten in Zuid-Oost Drente samen op milieugebied onder de paraplu van het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband (ISV). Zaken als milieuvorlichting en de koördinatie van de handhaving van milieuwetten worden zodoende beter aangepakt. Het milieubeleid van de aangesloten gemeenten kan op deze wijze efficiënter worden uitgevoerd. Gezien het succes van de activiteiten zal de samenwerking tussen de gemeenten (op milieu- en op ander gebied) in de toekomst verder uitgebreid worden.

De regio Zuid-Oost Drente bestaat uit een afwisselend landschap. Centraal door de regio loopt de Hondsrug (met daarop de dorpenreeks Borger, Buinen, Ees, Exloo, Valthe en Emmen), met daaraan parallel de rug Sleen-Rolde. Ten oosten en ten zuiden van de Hondsrug liggen de veenontginningen van de voormalige Drents-Groningse veenkoloniën; ook het Odoornerven tussen de Hondsrug en de rug Sleen-Rolde is te kenmerken als een veenkoloniaal landschap. Op de Hondsrug en de overige zandgronden komt het esdorpenlandschap voor met op de heide-ontginningen een aantal grote boscomplexen.

De regio heeft een overwegend agrarisch karakter met Emmen als duidelijke industriële kern. In Coevorden is eveneens sprake van industriële ontwikkeling, met name gericht op gebied van transport (o.a. railwegvervoer).

glastuinbouw bij Erica en Klazienaveen. Bestuurlijk bestaat de regio uit negen gemeenten: Borger, Coevorden, Dalen, Emmen, Odoorn, Oosterheselen, Schoonebeek, Sleen en Zweeloo. Zonder enige twijfel vormt Emmen de grootste gemeente met meer dan de helft van het aantal inwoners van de gehele regio.

MILIEUSAMENWERKING

De samenwerking op milieugebied is in de regio Zuid-Oost Drente gestart met een tweetal proefprojecten: rond de controle op chemische afvalstoffen en rond milieusamenwerking. Nadat in Nederland de uitvoering van de Hinderwet was gestimuleerd door middel van hinderwetuitvoeringsprogramma's vanaf 1985 werd daarna de uitvoering van de Wca (Wet Chemische Af-

valstoffen) ter hand genomen. Het ministerie van VROM stelde geld beschikbaar om in regionaal verband de controles uit te voeren. In Zuid-Oost Drente gebeurde dat door het ISV, dit in tegenstelling tot de andere Drentse regio's waar het een provinciale taak bleef. Ook het tweede project is door VROM gesubsidieerd met het doel samenwerking op milieugebied te stimuleren. Hierbij is structureel ambtelijk milieu overleg (AMO) tussen en met de negen gemeenten tot stand gebracht. Dit overleg was belangrijk om het beleid van de afzonderlijke gemeenten beter op elkaar af te stemmen. Daarnaast is er een aantal acties op gebied van inzameling van klein chemisch afval georganiseerd. Met de komst van de BUGM-regeling (Besluit Uitvoering Gemeentelijk Milieubeleid) begin 1990 kreeg de regio de kans om de milieusamenwerking een structureel karakter te geven. De BUGM-regeling is bedoeld om de uitvoering van het gemeentelijk milieubeleid te stimuleren. Het ministerie stelt hiervoor een bepaald bedrag per inwoner beschikbaar. In ruil hiervoor wordt van de gemeenten verlangd dat de taken van het BUGM uiterlijk eind 1994 naar behoren zijn uitgevoerd.

Naast deze milieutaken wordt door het ministerie ook regionale samenwerking sterk gestimuleerd. Om dit te bevorderen stelde het ministerie een bonus van 25% in het vooruitzicht wanneer gemeenten structureel gingen samenwerken. Mede door de reeds genoemde proefprojecten kon in deze regio snel worden gehandeld en werd er besloten tot structurele samenwerking door de deelnemende gemeenten. Hier mag niet onvermeld blijven dat de regio Zuid-Oost Drente als eerste regio in Nederland de BUGM-gelden heeft aangevraagd en gekregen.

Tot deze samenwerking op milieugebied werd in 1990 besloten. Bij het ISV werd een regionale afdeling milieu in het leven geroepen met drie structurele arbeidplaatsen (exkl. administratieve ondersteuning). Met de komst van het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) werd het takenpakket van de gemeenten op gebied van milieu verder uitgebreid. Op grond van de verschillende milieutaken is in 1991 een werkverdeling gemaakt tussen de regionale afdeling milieu en de gemeenten. Ten behoeve van de

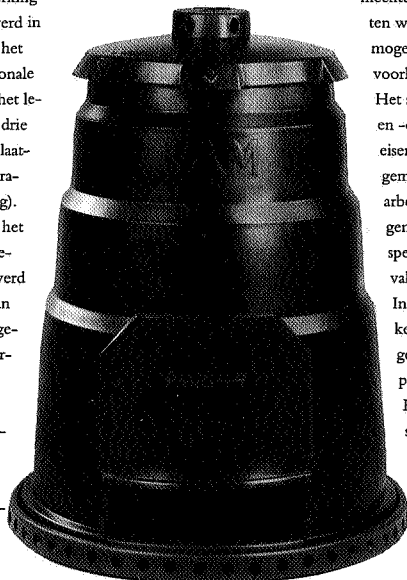


FOTO: ELMER SPAARGAREN

NMP-taken werd de ISV-afdeling milieu uitgebreid met 2,5 arbeidsplaats; voor de jaren '93 en '94 is nog een halve formatieplaats extra beschikbaar.

EIGEN TAKEN

De taken van de regionale afdeling milieu van het ISV zijn:

1. milievoorlichting en -educatie;
2. coördinatie en informatie;
3. harmonisatie van beleid/beleidsontwikkeling;
4. het vertegenwoordigen van de regio.

Voorlichting en educatie wordt in de regio Zuid-Oost Drente als een belangrijk middel gezien om de uitvoering van het milieubeleid te ondersteunen. Er vanuit gaande dat het ernst is met het NMP en dat in de tijdsperiode van één generatie sprake moet zijn van een duurzame samenleving, dan zullen veel maatschappelijk processen moeten veranderen. In een heleboel gevallen gaat het om een situatie die reeds jaren een bepaalde manier van uitvoering kent en die nu gewijzigd moet worden. Dit betekent in de eerste plaats, dat uitvoerders (zoals ge-

meenten, bedrijven, instellingen) moeten weten wat er van hen verlangd wordt en wat mogelijke alternatieven zijn. Zonder goede voorlichting en educatie is dit niet mogelijk. Het spreekt vanzelf dat milievoorlichting en -educatie specifieke deskundigheid vereisen. Bovendien kunnen de afzonderlijke gemeenten hiervoor meestal geen full-time arbeidskracht aanstellen. Samenwerking en gemeenschappelijk gebruik maken van specifieke kennis in de regio is in zo'n geval een voor de hand liggende oplossing. Inmiddels is door het ISV een medewerker milievoorlichting en -educatie aangesteld en zijn de eerste voorlichtingsprojecten gestart.

Eind 1992 is in de hele regio een sticker tegen ongewenste handelsreklame verspreid. Zowel de publiciteit als het maken van de stickers is grotendeels door het ISV verzorgd. In 1993 zijn in de provincie Drente alle glasbakken door glasbakken-op-kleur vervangen. Ook hier heeft het ISV vrijwel de gehele organisatie en pu-

bliciteit voor de gemeenten uitgevoerd. Voorlichting en educatie zullen in de toekomst het gemeentelijk milieubeleid blijven ondersteunen. Afhankelijk van het onderwerp zal een specifieke doelgroep dan wel de gehele bevolking benaderd worden. Belangrijk is hierbij dat met gemeentelijke voorlichters samengewerkt wordt.

HANDHAVING

Het zwaartepunt van coördinatie en informatie ligt op de handhaving van de vele miliewetten. Naarmate de vergunningverlening van meerdere wetten vordert, krijgt controle en handhaving een steeds belangrijker plaats in de uitvoering van het milieubeleid. Naast de gemeenten zijn hierbij meerdere uitvoerende instanties actief: het Zuiveringschap, de Algemene Inspektiedienst, de provincie, de regionale Inspektie voor de volksgezondheid en milieuhygiëne, de politie en het Openbaar Ministerie. Het zal duidelijk zijn dat bij meerdere actoren in eenzelfde werkgebied afstemming en coördinatie een voorwaarde is. In de regio Zuid-Oost Drente wordt deze

coördinatie door het ISV geregeld. Handhavingsacties worden daar in tijd en in vorm op elkaar afgestemd. Zo wordt voorkomen dat een bedrijf in korte tijd door verschillende instanties wordt bezocht; gezamenlijk optrekken vergt in verhouding minder tijd, is voor bedrijven duidelijker en maakt het milieubeleid effectiever. De wethouders in het regionale handhavingsoverleg hebben een mandaat om direct tot actie te kunnen besluiten. In dit overleg worden afspraken gemaakt over stappenschema's en de verdeling van werk tussen de verschillende handhavers; bijv. bij welke overtredingen maakt de politie proces-verbaal op.

HARMONISATIE

Onder de noemer harmonisatie kan een aantal activiteiten worden gevangen: afstemmen, coördineren en integreren. In de praktijk betekent dit, dat wanneer een nieuwe milieutaak door de gemeenten moet worden uitgevoerd, er in regionaal verband een voorstel wordt ontwikkeld. Hierin wordt deze nieuwe taak omschreven en wordt aangegeven hoe dat in deze regio het best uitgevoerd kan worden. De verschillende voorstellen worden in het ambtelijk milieu overleg besproken en zo nodig in het portefeuillehoudersoverleg bestuurlijk bekrachtigd. Afhankelijk van de aard wordt ook het dagelijks bestuur van het ISV hierin gekend.

Op deze manier ontstaat er een situatie dat gemeenten meer gelijkvormig en gelijktijdig met bepaalde zaken aan het werk gaan. Voor de burgers betekent dit dat het niet veel uitmaakt of men in de ene gemeente of in de andere gemeente woont. Naar ons idee komt dit de uitvoering van het gemeentelijk milieubeleid ten goede.

Voor de ontwikkeling van milieubeleid heeft deze manier van werken een duidelijk efficiency-voordeel. Binnen de regio wordt niet meer in negen afzonderlijk gemeenten het wiel uitgevonden, maar wordt er gezamenlijk één wiel uitgevonden dat vervolgens negen keer wordt toegepast. Dit scheelt tijd en geld.

Enkele voorbeelden uit de afgelopen tijd zijn:

- ◆ de uitvoering van de 'ekologische' richtlijn van de Hinderwet;
- ◆ het aanpakken van het lozen van vervuulende stoffen. Bij de uitvoering van het gemeentelijk milieubeleid werd deze taak nogal stiefmoederlijk behandeld; vaak werd er niets aan gedaan. Door het ISV is op een rijtje gezet hoe gemeenten op dit punt wel actief

kunnen zijn en deze werkwijze wordt nu overal toegepast;

- ◆ het regionaal afvalstoffenplan. In dit plan zijn voorstellen gedaan aan de gemeenten voor een beter afvalstoffenbeleid. Het uitgangspunt is dat hergebruik alleen mogelijk is wanneer de afvalstromen gescheiden worden ingezameld. Zo zijn onder meer kledingkasten van Humana in alle gemeenten geplaatst, is de inzameling van asbest georganiseerd, zijn afspraken gemaakt over inzameling van oud papier en is een kompostvatenactie op touw gezet. Aan andere afvalstromen wordt gewerkt.

Bovenstaande lijst kan uitgebreid worden met veel andere voorbeelden. Al dergelijke projecten komen tot stand in voortdurend overleg van ISV-medewerkers en gemeenteambtenaren. Omdat dit leidt tot een grotere betrokkenheid en omdat de plannen al tijdens de voorbereiding met praktijkmensen besproken worden, blijkt deze werkmethode erg succesvol te zijn.

over stiltegebieden, in de coördinatiecommissie afvalstoffen, etc. Door 'derden' wordt de regio meer en meer als aanspreekpunt gebruikt. Met name de provincie Drente maakt hier veelvuldig gebruik van. De reeds ge-

attente lezer zijn opgevallen dat de gemeenten aan het ISV geen bevoegdheden hebben overgedragen. Zowel vergunningverlening als controles blijven (vooralsnog) bij de negen gemeenten. In de praktijk blijkt dat op basis



In 1992 start het ISV een actie tegen reclamedrukwerk

REGIO VERTEGENWOORDIGEN

Het ISV fungeert ook als vertegenwoordiger van de regio Zuid-Oost Drente. Hierbij is sprake van een tweerichtingen-verhaal: enerzijds vertegenwoordigt het ISV de gemeenten in allerlei overlegsituaties, anderzijds wordt het ISV als aanspreekpunt gezien voor gemeenten. Zo neemt het ISV deel aan meerdere provinciale werkgroepen, zoals bijvoorbeeld over bouw- en sloopafval,

noemde coördinatiecommissie afvalstoffen heeft van GS opdracht gekregen het provinciale afvalstoffenplan uit te voeren. Zo wordt het (provinciale) beleid vertaald naar het gemeentelijk beleid via het regionaal afvalstoffenplan.

In dit artikel is in vogelvlucht een overzicht gegeven van de manier waarop in de regio Zuid-Oost Drente wordt samengewerkt op het gebied van milieu. Het zal de

van afspraken efficiënt samengewerkt kan worden.

Hoewel dit voor gemeenten ruimte laat om een eigen, afwijkend beleid te voeren, wordt van die mogelijkheid weinig gebruik gemaakt. De samenwerking tussen de gemeenten is gebaseerd op de wil om op positieve en efficiënte manier de gemeentelijke milieutaken uit te voeren. Naar mijn idee laat deze samenwerking duidelijk zien dat het geheel meer is dan de som der delen. >